

BİZE YÖN VEREN METİNLER VII

ZÜMRÜDÜANKA'NIN UYANIŞI
(1980-2020)

Derleyen: Alev Alath
Seri Editörü: Prof. Dr. Ömür Ceylan
7. Cilt Editörü: Prof. Dr. Ömür Ceylan

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ

2024

Kapadokya Üniversitesi Yayınları: 97
Tarihe Yön Veren Metinler Serisi: 20 (7. Cilt)

ISBN: 978-605-4448-96-8 (C. 7)
978-605-4448-89-0 (Tk)

1. Basım: Ağustos 2024
© Eylül 2024

BİZE YÖN VEREN METİNLER VII

Derleyen: Alev Alathı

Seri Editörü: Prof. Dr. Ömür Ceylan

7. Cilt Editörü: Prof. Dr. Ömür Ceylan

© Copyright, 2024, KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Sertifika No: 43348

Kapadokya Üniversitesi tarafından yayımlanan basılı, elektronik veya diğer formatlardaki bilimsel yayınlar, sempozyum bildirileri ve ders içeriklerine ait bütün haklar Kapadokya Üniversitesine aittir. Tanıtım amacıyla kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar dışında, Kapadokya Üniversitesinin yazılı izni olmaksızın yayının tümünün elektronik, mekanik veya fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Redaksiyon: Gökçe Demirelli Buran
Kapak Tasarım: Elif Çepikkurt
Sayfa Tasarım: Hüseyin Özkan
Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık Ltd. Şti. Sertifika No: 45099

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI**

Bu kitap Kültür ve Turizm Bakanlığı katkılarıyla hazırlanmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın desteği ile hazırlanan bu projenin içeriği hiçbir surette Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın görüşlerini yansıtmamakta olup, içerik ile ilgili tek sorumluluk Alev Alathı Eğitim ve Sağlık Vakfına aittir.

Alathı, A. (Der.), Ceylan, Ö. (Seri Ed. ve Ed.), (2024), *Bize Yön Veren Metinler* (Cilt VII). Nevşehir: Kapadokya Üniversitesi Yayınları.

1. Baskı, 730 s, 16,5 x 23,5 cm.

ISBN: 978-605-4448-96-8 / 978-605-4448-89-0 (Tk)

Anahtar Sözcükler: Siyasal akımlar, Cumhuriyet döneminde inanç, bilim, kültür-sanat, dil-edebiyat

**KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ**

50420 Mustafapaşa, Ürgüp, Nevşehir

yayinevi@kapadokya.edu.tr

kapadokyayayinlari.kapadokya.edu.tr

0(384) 353 5009

www.kapadokya.edu.tr

İÇİNDEKİLER

Cilt VII Zümrüdüanka'nın Uyanışı (1980-2020)

Edisyon Notları.....	17
Kısaltmalar.....	19

TARİH

ANAYASA TARİHİ	23
1982 Anayasası.....	23
MÜSİAD'ın Yeni Anayasa İçin Önerileri.....	27
TÜSİAD'ın Yeni Anayasa İçin Önerileri.....	32
SİYASET TARİHİ	34
12 Eylül 1980 Darbesinin İlk Beş Günü.....	34
CUMHURBAŞKANLARI	37
Kenan Evren.....	37
Turgut Özal.....	38
Süleyman Demirel.....	40
Ahmet Necdet Sezer.....	41
Abdullah Gül.....	43
Recep Tayyip Erdoğan.....	45
SİYASİ PARTİLER TARİHİ	47
Anavatan Partisi.....	47
Doğru Yol Partisi.....	49
Demokratik Sol Parti.....	50
Halkın Demokrasi Partisi.....	52
Saadet Partisi.....	54
Adalet ve Kalınma Partisi.....	56
TÜRKİYE'DE HÜKÜMETLER VE PROGRAMLARI	58
Özal Hükûmetleri	58
I. Özal Hükûmeti (13.12.1983-21.12.1987).....	58
II. Özal Hükûmeti (21.12.1987-09.11.1989).....	61
Demirel Hükûmetleri	64
I. Demirel Hükûmeti (27.10.1965-03.11.1969).....	64
II. Demirel Hükûmeti (03.11.1969-06.03.1970).....	66
III. Demirel Hükûmeti (06.03.1970-26.03.1971).....	68
IV. Demirel Hükûmeti (20.11.1991-25.06.1993).....	70
Refah-Yol Hükûmeti (28 Haziran 1996-30 Haziran 1997)	71
Anasol-M Hükûmeti (28.05.1999-18.11.2002)	73
AK Parti Hükûmetleri	75
Gül Hükûmeti (18.11.2002-14.03.2003).....	75
I. Erdoğan Hükûmeti (14.03.2003-29.08.2007).....	78
II. Erdoğan Hükûmeti (29.08.2007-06.07.2011).....	81
III. Erdoğan Hükûmeti (06.07.2011-29 Ağustos 2014).....	83
DARBELER VE MUHTIRALAR TARİHİ	86
12 Eylül 1980 Darbesi.....	86
28 Şubat 1997 Muhtırası.....	87
27 Nisan 2007 E-Muhtırası.....	90
15 Temmuz 2016 Darbe Teşebbüsü.....	92

SİYASAL AKIMLAR	94
KEMALİZM/ATATÜRKÇÜLÜK	94
Niyazi Berkes	94
Atatürk Devrimlerinin Nitelikleri	94
Uğur Mumcu	96
Cumhuriyetin Anlamı	96
Attila İlhan	99
Sultan Galiyev ve M. Kemal	99
Ahmet Taner Kışlalı	101
Devlet Hayranlığı Edebiyatı	102
Turan Feyzioğlu	103
Millet Sadece Sayı ve Yığın Değildir	103
Toktamış Ateş	105
İdeoloji mi, Doktrin mi?	105
LİBERALİZM	108
Aydın Yalçın	108
Aydınlanma ve Uyanıklık Şarttır	108
Kâzım Berzeg	110
İslamiyet ve Liberalizm	111
Mustafa Erdoğan	112
28 Şubat İrticai Bir Kalkışmadır	112
Atilla Yayla	115
Kürt Meselesi Bitti mi?	116
Bekir Berat Özipek	117
Türkiye Akademik Özgürlüğün Neresinde?	118
MUHAFAZAKÂRLIK	120
Sâmiha Ayverdi	120
İstanbul Medeniyeti	120
Ahmet Kabaklı	122
Osmanlı ve Cumhuriyet	122
Cemil Meriç	124
Batı'nın Yeniçerileri: Genç Osmanlılar	124
İSLAMCILIK	127
Mahmud Esad Coşan	127
İlerici Din Adamları ve İmam Hatipler	127
Hayreddin Karaman	132
Tecdidden İslamcılığa	132
Necmettin Erbakan	134
Emperyalizm, Siyonizm, "Modern Müstemlekecilik"	134
Sezai Karakoç	137
Diriliş Neslinin Amentüsü	137
Ali Bulaç	140
Müslüman Sivil Toplumun İçtihat Piyasasında Müçtehitler	140
İsmet Özel	142
Yeni Türkiye: Bir Cürm-i Meşhut	142
MİLLİYETÇİLİK	145
Reha Oğuz Türkkan	145
İleri Türkçülüğün Milliyetçi Prensipleri	145
Osman Yüksel Serdengeçti	148
Parolamız	148
Alparslan Türkeş	150

Ülkücülük	150
Fethi Tevetoğlu	151
İki Ayrı Dünya ve Türkler	151
Erol Güngör	154
Milliyetçilik ve Tarih	155
Galip Erdem	157
Ülkücünün Çilesi	157
Necmettin Hacıeminoğlu	158
Neden Ülkücü Oluyorlar?	159
Nevzat Kösoğlu	161
Türk Olmak ya da Olmamak	161
Ayhan Tuğcugil (İskender Öksüz)	163
Millet ve Mensubiyet	163
Ahmet Bican Ercilasun	164
Tabii Olan Türklüktür	165
ANADOLUCULUK	167
Mehmet Kaplan	167
Milli Rönesans Hareketi	167
SOSYALİZM	170
Mihri Belli	170
Türkiye Proletaryası	170
Doğu Perinçek	172
Komprador Burjuvazinin Kurtuluş Savaşı'na Düşmanlığı	172
Mete Tunçay	174
Bilineceği Bilmek, İnanılacağı İnanmak	174
Murat Belge	176
Türkiye Panoraması	176
Ömer Laçiner	179
Devletçi-Milliyetçi Cenah Sözcülerinin Timsah Gözyaşları	179
KADIN HAREKETLERİ	182
Şirin Tekeli	182
Kadın Hareketleri ve Feminizm	182
Deniz Kandiyoti	184
Türkiye'de Kadın: Kurtulmuş ama Özgürleşmiş mi?	185
Duygu Asena	187
Aldatmanın Kökeni Tek Eşlilik	187
Şule Yüksel Şenler	189
Mini Etek Rezaleti	189
Hidayet Şefkatli Tuksal	191
Kadın Karşıtı Söylemin İslam Geleneğindeki İzdüşümleri	191
Konca Kuriş	193
Ercümen Özkân'ı Tanımak	193
YEŞİL SİYASET	195
Ekoloji ve Demokrasi	195
İKTİSAT TARİHİ	197
Özal ve Serbest Piyasa	197
Sermaye Piyasası	200
2001 Türkiye Ekonomik Krizi	201
Özelleştirme	205
Bol Sıfırlı Paradan Yeni Türk Lirasına	208

“Teğet Geçen” 2008-2012 Küresel Ekonomik Krizi	210
Dış Ticaret	212
Yabancı Sermaye	216
TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ	222
Gümrük Birliği Kararı	222
TÜRKİYE’NİN ÜYE OLDUĞU KURULUŞLAR	227
Asya İşbirliği Örgütü	227
Türk Devletleri Teşkilatı (TDT)	230
EĞİTİM TARİHİ	250
Zorunlu Eğitim	250
KURUMLAR TARİHİ	252
Adalet Bakanlığı	252
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	253
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı	255
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu	256
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu	259
Başbakanlık Özelleştirme İdaresi	260
Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	263
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	264
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	266
Danıştay	268
Devlet Planlama Teşkilatı	269
Dışişleri Bakanlığı	271
Ekonomi Bakanlığı	273
Emniyet Genel Müdürlüğü	274
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	276
Gençlik ve Spor Bakanlığı	279
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	281
Gümrük ve Ticaret Bakanlığı	282
Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı	284
İçişleri Bakanlığı	286
Kültür ve Turizm Bakanlığı	288
Maliye Bakanlığı	289
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası	291
Milli Eğitim Bakanlığı	293
Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği	296
Milli İstihbarat Teşkilatı	298
Milli Savunma Bakanlığı	300
Orman ve Su İşleri Bakanlığı	302
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı	304
Radio ve Televizyon Üst Kurulu	305
Sağlık Bakanlığı	307
Sayıştay	309
Sermaye Piyasası Kurulu	311
Sosyal Güvenlik Kurumu	313
Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA)	315
Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)	316
Türkiye Büyük Millet Meclisi	318
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı	321
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)	323

Ulaştırma Bakanlığı.....	325
Yargıtay	327
Yükseköğretim Kurulu	331
BASIN TARİHİ	335
5187 Sayılı Basın Kanunu	335
Basın Birliği Kanunu	336
Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun.....	338
Masaüstü Yayıncılık.....	340
Türkiye’de Popüler Tarih Dergileri	342
Edebiyat Dergileri.....	347

İNANÇ

DİNİ İLİMLER	353
MEAL-TEFSİR	353
Yaşar Nuri Öztürk	353
Kur’an-ı Kerim Meali	353
HADİS	355
İbrahim Canan	355
Kütüb-i Sitte Muhtasarı Tercüme ve Şerhi.....	355
AKAİD-FIKİH	358
İslam İlmihâli	358
SİYER-İSLAM TARİHİ-MEZHEPLER TARİHİ	361
Ethem Ruhi Fığlalı	361
Çağımızda İtikâdi İslam Mezhepleri.....	361
TASAVVUF-AHLAK	363
Erol Güngör	363
İslam Tasavvufunun Meseleleri	363
DİN-DEVLET İLİŞKİSİ	365
Şerif Mardin	365
Türkiye’de Din ve Siyaset	365
Cahit Tanyol	366
Laiklik ve İrtica	367
Olağanüstü Din Şurası Kararları	368
İlhan Arsel	370
Teokratik Devlet Anlayışından Demokratik Devlet Anlayışına	370
Din Eğitimi Komisyonu Sonuç Bildirisi	372
Alevi Çalıştayları Nihai Rapor	374
DİNİ TOPLUMSAL HAYAT	376
Hüseyin Hilmi Işık	376
İslamiyet Nedir ve Niçin Müslüman Oldular?.....	376
Süleyman Hilmi Tunahan (Süleymancılık)	377
Erol Güngör	379
İslam’ın Bugünkü Meseleleri	380
Hayreddin Karaman	381
Laik Düzendeki Dini Yaşamak.....	381
Ali Bardakoğlu	383
İslam Işığında Müslümanlığımızla Yüzleşme	383
Türkiye’de Dini Hayat Araştırması	385
İştar Gözaydın	386
Diyanet: Türkiye Cumhuriyeti’nde Dinin Tanzimi.....	387

Ruşen Çakır	388
Ayet ve Slogan	388
Şennur Özdemir	390
MÜSİAD.....	390
Sabri F. Ülgener	391
Zihniyet ve Din: İslam, Tasavvuf ve Çözülme Devri İktisat Ahlakı	391
Arif Ersoy	393
Faizsiz Banka ve İşlevleri	393

BİLİM

TIP VE ECZACILIK	397
Münci Kalayoğlu	397
Bebek ve Çocuklarda Karaciğer Nakli	397
Mehmet Haberal	398
ABO Uyumsuz Deri Greftli Böbrek Nakli	399
Atatürk, Cumhuriyet, Eğitimde Ulusallık ve Bütünlük	400
Özlem Türeci-Uğur Şahin	402
Makineler Bnt162b2 Mrna Covid-19 Aşısının Güvenliği ve Etkisi	402
KİMYA	404
Aziz Sancar	404
Memeli DNA Onarımının Moleküler Mekanizmaları ve DNA Hasar Kontrol Noktaları.....	404
BOTANİK	406
Turhan Baytop	406
Türkiye’de Bitkiler ile Tedavi (Geçmişte ve Bugün)	406
SANAYİLEŞME	408
Korkut Boratav-Ergun Türkcan	408
Türkiye’de Sanayileşmenin Yeni Boyutları ve KİT’ler	408
Teknoloji Transfer Mekanizmaları ve Bu Kapsamda Üniversite-Sanayi İş Birliği	409
BİLGİSAYAR VE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	411
Aydın Köksal	411
Bilgi İşlem ve Yönetim	411
NANOTEKNOLOJİ	413
Raşit Turan	413
ODTÜ Merkezi Laboratuvarında Nanoteknoloji	413
SOSYAL BİLİMLER	415
TARİH	415
Halil İnalıcık	415
İstanbul’un Fethi	415
Yılmaz Öztuna	417
Dede Efendi.....	418
İbrahim Kafesoğlu	419
Selçuklular Dönemi’nde Türklerin Sanata Getirdiği Yenilikler.....	420
Stanford J. Shaw	422
Jön Türk İhtilali.....	422
Kemal H. Karpaz	424
Orta Asya’da Modernizm ve Milliyetçilik.....	424
İlber Ortaylı	427
Aydın Mutlakiyet ve Merkezîyetçi Reformlar.....	427
Zafer Toprak	429
İttihatçılar ve Milli Bankacılık	430

Mehmet Genç	432
Osmanlı İktisadi Dünya Görüşünün İlkeleri.....	432
Ahmet Yaşar Ocak	434
Osmanlı Resmî İdeolojisi.....	434
DİL VE EDEBİYAT	438
M. Kaya Bilgegil	438
Roma'nın Gerçek Vârisi Türkiye'dir.....	438
Mehmet Kaplan	440
Yeni Aydın Tipi.....	441
Pertev Naili Boratav	442
Türkülerde İnsanların Sesleri.....	443
FELSEFE	446
Takiyettin Mengüşoğlu	446
Özgür Bir Varlık Olarak İnsan.....	446
Macit Gökberk	448
Aydınlanma Felsefesi.....	448
Mübahat Türker Küyel	449
Kutadgu Bilig'de Toplumdan Kaçış ve Topluma Dönüş Fikri.....	450
İonna Kuçuradı	451
Bir İnsanın Değerlendirilmesi.....	452
Teoman Durallı	454
Türklük, Felsefe ve Bilim.....	454
SOSYOLOJİ	457
Mehmet Eröz	457
Türklerde Hayır Kurumları ve Toplumsal Yardımlaşma.....	457
Amiran Kurtkan Bilgiseven	459
Osmanlı Kültürünün Yeni Kuşaklarca Çelişkili Zannedilen Bazı Özellikleri.....	459
Erol Güngör	462
Kültürde Eski ve Yeni.....	462
Cahit Tanyol	464
Kurtuluş Savaşı'nda ve Cumhuriyet Dönemi'nde Kürtçülük.....	464
Baykan Sezer	466
Köy Sorunu.....	466
Mübeccel Belik Kıray	469
Kırsal Toplumlarda Zaman Kavramı.....	469
Niyazi Berkes	471
Türk Tarihinde Aydınlanma Kavramı.....	472
Nur Vergin	474
Siyasetin Sosyolojisi.....	474
PSİKOLOJİ	477
Yılmaz Özakpınar	477
Zekâ, Kapasite ve Kabiliyet.....	477
Çiğdem Kağıtçıbaşı	479
Sosyal Kimlik ve Bireyselliğin Yitirilmesi.....	479
Doğan Cüceloğlu	481
Çocuğa Kötü Davranışın Altında Yatan Nedenler.....	482
Üstün Dökmen	484
Tükenmeyen Yalnızlık.....	484
COĞRAFYA	486
Besim Darkot	486

Türkiye'nin İhracatı	486
Reşat İzbirak	488
Jeolojik Devirler: Perm Devri	488
İLAHİYAT	490
Mehmet Said Hatiboğlu	490
Ümmette Dil Unsuru	490
Tayyar Altıkulaç	492
Mushaf Yazımı ve Basımında 'DİB' Uygulaması	493
Süleyman Ateş	494
İzafiyet Nazariyesi ve Kur'an-ı Kerim	494
Yümni Sezen	496
İslam ve Hümanizm	496
Bahriye Üçok	497
Dinsel Giyim Üzerine	498
Hüseyin Atay	500
Mezhepçilik	500
Hasan Onat	502
İslam Dini ve Laiklik Birbirinin Alternatifi Değildir	503
Mehmet Görmez	506
Hadis ve Semantik	506
Mehmet Aydın	508
İkbal'in Felsefesinde Allah-Âlem İlişkisi	509
Beyza Bilgin	510
Teolojik Geri Kalmışlık	511
Yaşar Nuri Öztürk	513
İlmli İslam	513
Ethem Ruhi Fırlalı	516
Dört Kapı Kırk Makam	516
HUKUK	518
Sulhi Dönmezer	518
Krimonoloji	518
İKTİSAT	520
Sabri F. Ülgener	520
Ekonomi Zihniyeti	520
Ömer Lütfi Barkan	521
Kolonizatör Türk Dervişleri	522
Korkut Boratav	524
Türk Ekonomisinin Bazı Ana Çizgileri	525
ARKEOLOJİ	527
Remzi Oğuz Arık	527
Proto-Etilere Dair	527
Hamit Zübeyir Koşay	529
Alacahöyük Kılavuzu	530
Beyhan Karamağaralı	532
Türk Folklorunda Kurt Üzerine	532
ANTROPOLOJİ	535
Şevket Aziz Kansu	535
Türk Irkı ve Türk Dili	535
Muzaffer Şenyürek	537
Biyolojik ve Kültürel Kalıtım	537

KÜLTÜR-SANAT

MUSİKİ	543
TÜRK SANAT MÜZİĞİ	543
Yesari Asım Arsoy (ö. 1992)	543
Adalardan Bir Yâr Gelir	543
Biz Heybeli'de	543
Ömrüm Seni Sevmekle Nihayet Bulacaktır	543
Sazlar Çalınır	543
Yâr Saçları Lüle Lüle	543
Zeki Müren (ö. 1996)	544
Bir Demet Yasemen	544
Bir Tatlı Tebessümün.....	544
Manolyam.....	544
Şimdi Uzaklardasın	544
Yaşamak Zevki Verir	544
Yusuf Nalkesen (ö. 2003)	544
Kapın Her Çalındıkça	544
Ne Mektup Geliyor Ne Haber Senden	544
O Ağacın Altı	545
Veda Busesi.....	545
Avni Anıl (ö. 2008)	545
Biraz Kül Biraz Duman.....	545
Mihrabım Diyerek	545
Sevmiyorum Seni Artık	545
Alaeddin Yavaşca (ö. 2021)	546
Artık Bu Solan Bahçede.....	546
Boğaziçi Şen Gönüller Yatağı.....	546
Geçmesin Günümüz Sevgilim Yasla	546
TÜRK HALK MÜZİĞİ	547
İsmail Daimi (ö. 1983)	547
Kâinatın Aynasıyım.....	547
Ne Ağlarsın Benim Zülfü Siyahım	547
Davut Sulari (ö. 1985)	548
Bugün Bayram Günü Derler	548
Siyah Perçemini Dökmüş Yüzüne	548
Vardım Kırklar Kapısına.....	548
Muhlis Akarsu (ö. 1993)	549
Ey Sevdiğim Sana Şikâyetim Var	549
Yârim Senden Ayrılmış	549
Âşık Mahsuni Şerif (ö. 2002)	549
Boşu Boşuna.....	549
Darıldım darıldım	549
Dom Dom Kurşunu	550
İşte Gidiyorum Çeşmi Siyahım.....	550
Nem Kaldı.....	550
Neşet Ertaş (ö. 2012)	550
Dane Dane Benleri Var Yüzünde.....	550
Gönül Dağı	551
İki Büyük Nimetim Var	551
Kesik Çayır Biçilir mi?	551

Leylâ'm	551
Ne Güzel Yaratmış Seni Yaradan	551
Neredesin Sen	552
Zahide	552
Zülfü Livaneli	552
Leylim Ley	552
Memikoğlan	552
TÜRKÇE SÖZLÜ HAFİF BATI MÜZİĞİ	553
Fecri Ebcioğlu (ö. 1989)	553
Deniz ve Mehtap	553
Dünya Dönüyor	553
Bak Bir Varmış Bir Yokmuş	553
Bariş Manço (ö. 1999)	554
Can Bedenden Çıkmayınca	554
Dönence	554
Gülpembe	554
Kara Sevda	555
Yaz Dostum	555
Cem Karaca (ö. 2004)	555
Ceviz Ağacı	555
Islak Islak	556
Mavi Liman	556
Namus Belası	556
Resimdeki Gözyaşları	556
Tamirci Çırağı	556
Kayahan (ö. 2015)	557
Atın Beni Denizlere	557
Bir Aşk Hikâyesi	557
Gönül Sayfam	557
E Bebeğim	558
Esmer Günler	558
Odalarda Işıksızım	558
Sabahlar Uzak	558
Yemin Ettim	559
Sezen Aksu	559
Biliyorsun	559
Çocuklar Gibi	559
Firuze	559
Gidiyorum	560
Git	560
Hata	560
Kaybolan Yıllar	560
Sen Ağlama	561
Tükeneceğiz	561
Ünzile	561
DİL-EDEBİYAT	565
Şiir	565
Fazıl Hüsnü Dağlarca	565
Ağır Hasta	565

Kızılırmak Kıyıları.....	565
Sular Bizden Akıllıdır.....	566
Attila İlhan	566
Ben Sana Mecburum Bilemezsin	566
Sisler Bulvarı.....	567
Özdemir Asaf	567
Lavinia.....	567
Sana gitme demeyeceğim	567
360 Derece.....	568
Perspektif	568
Akıl Gözü.....	568
Çiçek Senfonisi.....	568
Ahmed Arif	569
Hasretinden Prangalar Eskittim	569
Unutamadığım	569
İçerde.....	570
Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu	570
Malazgirt Marşı.....	570
Edirne Selimiyesi	570
Hilmi Yavuz	571
Doğu'nun Son Sözü.....	571
Bedreddin Üzerine Şiirler.....	572
Sezai Karakoç	572
Monna Rosa	572
İlhan Berk	573
Saint-Antoine'in Güvercinleri.....	573
Paul Klee'de Uyanmak.....	574
Ülke	574
Pera'nın Eski Bir Sokağında	574
Turgut Uyar	575
Göge Bakma Durağı.....	575
Yılın	575
Cemal Süreya	576
Üvercinka.....	576
Beni Öp Sonra Doğru Beni	577
Ece Ayhan	577
Bakışsız Bir Kedi Kara.....	577
Kınar Hanım'ın Denizleri	577
Yort Savul.....	578
Edip Cansever	578
Masa da Masaymış Ha	578
Yer Çekimli Karanfil	579
Başım Dönüyor İkimizden.....	579
Cahit Zarifoğlu	579
Yedi Güzel Adam I.....	579
İsmet Özel	581
Amentü İnsan.....	581
Cemal Safi	582
Ya Evde Yoksan!	582
Vurgun	582

Metin Altıok	583
Yıkıcılar Geldiler	583
Arif Ay	584
Yağmur	584
Güne Doğan Koşu	584
Tenha Şiirleri	584
Gökyüzü Saatleri	585
Abdürrahim Karakoç	585
İncitme	585
Mihriban	585
Yusuf Hayaloğlu	586
Dağlarda Kar Olsaydım	586
Hani Benim Gençliğim	586
Murathan Mungan	587
Bir Yılın Son Günleri	587
Küçük İskender	588
Bir Martıyı Ağlattın Sen	588
Hikâye	588
De Gülüm	589
Şükrü Erbaş	589
Aykırı Yaşamak	589
Döktü Rengini Sessizce	590
Bir Özlemin İz Düşümü	590
ROMAN	591
Samiha Ayverdi	591
Ateş Ağacı	591
Tarık Buğra	593
Dönemeçte	593
Kemal Bilbaşar	594
Cemo	595
Fakir Baykurt	596
Yılanların Öcü	597
Köygöçüren	598
Vedat Türkali	599
Bir Gün Tek Başına	599
Rıfat Ilgaz	600
Hababam Sınıfı	601
İnek Yağı	601
Aziz Nesin	603
Zübük	603
Cengiz Dağcı	604
Onlar da İnsandı	605
Kilit	607
Karanlıkta Mum Işığı	607
Yusuf Atılğan	608
Aylak Adam	608
Yaşar Kemal	610
İnce Memed	610
Demirciler Çarşısı Cinayeti	611
Attila İlhan	612

Bıçağın Ucu	612
Dersaadet'te Sabah Ezanları	613
Adalet Ağaoğlu	614
Ölmeye Yatmak	614
Bir Düğün Gecesi	615
Leylâ Erbil	616
Tuhaf Bir Kadın	616
Oğuz Atay	617
Tutunamayanlar	618
Bir Bilim Adamının Romanı	618
Füruzan	619
47'liler	619
Sevgi Soysal	621
Şafak	621
Emine Işınsoy Öksüz	622
Tutsak	623
Hacı Bayram	623
Sevinç Çokum	624
Hilâl Görününce	624
Alev Alatlı	626
Kâbus	626
'Nuke' Türkiye!	627
Orhan Pamuk	628
Benim Adım Kırmızı	628
İhsan Oktay Anar	629
Puslu Kıtalar Atlası	630
Amat	630
Ahmet Ümit	631
Sultanı Öldürmek	631
Turgut Özakman	633
Şu Çılgın Türkler	633
HİKÂYE	636
Aziz Nesin	636
Kazan Töreni	636
Fil Hamdi	637
Oğuz Atay	638
Beyaz Mantolu Adam	638
Korkuyu Beklerken	639
Sevinç Çokum	640
Rozalya Ana	640
Mustafa Kutlu	641
Ya Tahammül Ya Sefer	642
Bu Böyledir	642
Uzun Hikâye	643
Selim İleri	644
Dostlukların Son Günü	644
DENEME	646
Samiha Ayverdi	646
İstanbul Geceleri	646
Cemil Meriç	648

Bu Ülke	648
Mehmet Kaplan	649
Nesillerin Ruhu	650
Büyük Türkiye Rüyası	650
Alev Alatl	651
Hayır! Diyebilmeli İnsan	651
Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Edebiyat Ödülü 2014 Teşekkür Konuşması	653
Rasim Özdenören	656
Ruhun Malzemeleri	656
ELEŞTİRİ	658
Fethi Naci	658
Gücünü Yitiren Edebiyat	658
Attila İlhan	660
Gerçekçilik Savaşı	660
İkinci Yeni Savaşı	661
Turgut Uyar	661
Bir Şiirden	662
Cemal Süreya	663
Folklor Şiire Düşman	663
BİYOFRAFİ-ANI-PORTRE	665
Beşir Ayvazoğlu	665
Defterimde 40 Suret	665
Ahmed Güner Sayar	666
Osmanlı'dan Cumhuriyete Portre Denemeleri	667
GEZİ EDEBİYATI	669
Haldun Taner	669
Berlin Mektupları	669
Düşsem Yollara Yollara	670
Yavuz Bülent Bakiler	671
Üsküp'ten Kosova'ya	671
SÖZLÜK	673
Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük	673
Ahmet Cevizci	675
Felsefe Sözlüğü	675
İlhan Ayverdi	677
Misalli Büyük Türkçe Sözlük (Kubbealtı Lügati)	677
Tuncer Gülensoy	681
Türkiye Türkçesindeki Kelimelerin Köken Bilgisi Sözlüğü (Etimolojik Sözlük)	681
Prof. Dr. Günay Karaağaç	684
Türkçe Verintiler Sözlüğü	684
Prof. Dr. Günay Karaağaç	686
Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü	687
ANSİKLOPEDİ	689
Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi	689
Türkler (Ansiklopedisi)	690
Prof. Dr. Süleyman Ateş	692
Kur'an Ansiklopedisi	692
KAYNAKÇA	695
DİZİN	707

EDİSYON NOTLARI

- Her seçki öncesi ilgili metnin özelliği, tarihî-edebî değeri ve etkilerini konu alan kısa bir izah sunulmuş, müellif/şair biyografileri mümkün olduğu kadar kısa bir şekilde dipnotlarda verilmiştir.
- Seçki sıralamalarında varsa telif tarihi, yoksa müellif vefat tarihine dayalı kronoloji gözetilmiştir.
- Seçki başlıkları, aynı adlı eserin bütün olarak seçkiye dâhil edildiği anlamını taşımaz.
- Seçkiler, eğer alıntılanan kaynağında Türkiye Türkçesi ile neşredilmemişse hazırlayanlar tarafından dil içi aktarımı ya da tercümesi yapılarak kullanılmıştır.
- Manzum metinler, sanat değeri taşıyan kimi klasik dönem nesirleri ve ferman, hüküm, ruhsat, fetva gibi resmî evraklardan bazılarında, okuyucunun dil zevki ve bilinci gözetilerek klişe kullanımlar ve sanat derinliği korunmuş; aktarımlarının hemen yanında özgün biçimleriyle de seçkiye dâhil edilen bu bölümler eğik harflerle belirlenmiştir.
- Seçkiyi hazırlayan isim/isimler, seçkinin hemen peşinden {...} ile gösterilmiştir. Hazırlayanın adı soyadı bulunmayan seçkiler editör sunuşunda belirtilen Bölüm Danışmanları tarafından hazırlanmıştır.
- Seçki kaynağı, seçki öncesi verilen izah bölümünde gösterilmiş, sayfa numaraları seçki sonrasında kaydedilmiştir. Birden fazla eseriyle seçkiye dâhil olan isimlerde seçki kaynakları, her seçki sonrasında ayrı ayrı gösterilmiştir.
- Seçki başlığı olarak klasik dönemde eser adları, birey bilincinin ve matbuatın geliştiği yenileşme döneminde ise müellif adı kabul edilmiştir.
- Farklı eserleriyle farklı başlıklar altında seçkiye giren isimlerin biyografileri ilk geçtikleri yerde verilmiş, diğer yerlerde buraya gönderme yapılmıştır.
- Seçki künyelerinde yayınevi adlarından sonra gelen Kitap, Kitabevi, Yayınları, Yayınevi vb. sözcükler ile C. (Cilt), S. (Sayı), s. (sayfa) kısaltmaları kullanılmamıştır.

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AGİK	: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı
AGİT	: Türkiye ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı
AIÇÜ	: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
AKDTYK	: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
ANAP	: Anavatan Partisi
ATAM	: Atatürk Araştırma Merkezi
AÜ	: Ankara Üniversitesi
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BELDES	: Belediyelerin Altyapısının Desteklenmesinin Projesi
bkz.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
CENTO	: Central Treaty Organization
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CIA	: Central Intelligence Agency
çev.	: Çeviren
der.	: Derleyen
DGO	: Dünya Göçebe Oyunları
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
DİB	: Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı
DİBY	: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DT	: Doktora Tezi
DTCF	: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
ECO	: Ekonomik İş Birliği Teşkilatı
ECOSOC	: Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi
ed.	: Editör
EÜ	: Ege Üniversitesi
GAP	: Güneydoğu Anadolu Projesi
GSMH	: Gayrı Safi Millî Hasıla
GSYİH	: Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla
GÜ	: Gazi Üniversitesi
HADEP	: Halkın Demokrasi Partisi
haz.	: Hazırlayan
HÜ	: Hacettepe Üniversitesi
İKO	: İslam Konferansı Örgütü
İSEDAK	: İslam İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi
İÜ	: İstanbul Üniversitesi

KDV	: Katma Değer Vergisi
KEİT	: Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsü
km.	: Kilometre
KÖYDES	: Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MEBY	: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları
MGK	: Millî Güvenlik Kurulu
MSP	: Millî Selamet Partisi
MÜSİAD	: Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
RP	: Refah Partisi
SETA	: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı
SHP	: Sosyaldemokrat Halkçı Parti
SSA	: Specific Supported Action
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDKY	: Türk Dil Kurumu Yayınları
TDT	: Türk Devletleri Teşkilatı
TEİS	: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
THY	: Türk Hava Yolları
TİKA	: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TİKKO	: Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
TKMV	: Türk Akademisi ve Türk Kültür ve Miras Vakfı
TMSF	: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TOKİ	: Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TTK	: Türk Tarih Kurumu
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRKÜNİB	: Türk Üniversiteler Birliği
UNCTAD	: Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNHRC	: İnsan Hakları Konseyi
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi
YKY	: Yapı Kredi Yayınları
YLT	: Yüksek Lisans Tezi
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

TARİH

ANAYASA TARİHİ

1982 Anayasası

Türkiye Cumhuriyeti'nin bugünkü anayasası, 7 Kasım 1982 tarihinde halk oylamasına sunularak kabul edilmiştir. Bu anayasa, cumhuriyetin üçüncü temel kanunudur. 1982 Anayasası sistematığı ve genel ilkeleri yönünden 1961 Anayasası'na çok benzer. Bu anayasa, kişilere tanınmış olan hak ve hürriyetlerin gereken sorumluluk anlayışı içinde kullanılmaması sonucu ortaya çıkan anarşi, terör ve bölücülüğün engellenmesini hedefler. Yeni anayasa, hür, demokratik parlamenter sistemi yeniden, ancak tıkanmayacak şekilde kurmayı ve Atatürk milliyetçiliğini yaygınlaştırmayı amaçlar. [Mehmet Akif Aydın, "Anayasa", *DİA*, 3, İstanbul 1991, 164-194; seçki için bkz. Suna Kili-A. Şeref Gözübüyük, *Türk Anayasa Metinleri: Senedi İttifaktan Günümüze*, Türkiye İş Bankası Kültür, İstanbul 2000]

Türk vatanı ve milletin ebedî varlığını ve yüce Türk Devleti'nin bölünmez bütünlüğünü belirleyen bu Anayasa, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve onun inkılap ve ilkeleri doğrultusunda; dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin ebedî varlığı, refahı, maddi ve manevi mutluluğu ile çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi yönünde; millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı; kuvvetler ayrımının, devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir iş bölümü ve iş birliği olduğu ve üstünlüğün ancak anayasa ve kanunlarda bulunduğu; hiçbir faaliyetin Türk millî menfaatlerinin, Türk varlığının, devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihî ve manevi değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği ve laiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının, devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılamayacağı; her Türk vatandaşının bu anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak millî kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu; topluca Türk vatandaşlarının millî gurur ve